

LEKCJA 2

Temat: „Pieszcy uczestnikiem ruchu drogowego”

Pieszcy jest uczestnikiem ruchu drogowego, podobnie jak są nimi kierujący, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze.

Formy realizacji (proponowany przedmiot, ścieżka itp.):

- godzina wychowawcza,
- technika.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- rozumie podstawowe określenia dotyczące ruchu drogowego,
- zna i stosuje podstawowe zasady ruchu drogowego - korzysta z drogi wyposażonej w chodniki oraz bez ścieżek dla pieszych,
- zna podstawowe znaki drogowe dotyczące pieszych,
- umie przekraczać jezdnię z wyznaczonymi przejściami i bez,
- zna drogę hamowania pojazdów,
- potrafi ocenić prędkość pojazdu i drogę pokonywaną w zależności od jego prędkości,
- zna znaczenie świateł sygnalizatora,
- potrafi prawidłowo ubrać się i oznakować elementami odblaskowymi,
- umie oceniać zagrożenia bezpieczeństwa na drodze.

Metody nauczania:

- rozmowa nauczająca,
- pogadanka,
- dyskusja dydaktyczna – burza mózgów,
- praktyczna rysunkowa.

Pomoce dydaktyczne:

- foliogramy nr 4 – 5,
- artykuły prasowe,
- materiały pomocnicze dla nauczyciela i dla ucznia,
- tablice ze znakami drogowymi,
- kodeks drogowy.

Formy pracy:

- indywidualna,
- grupowa,
- zbiorowa – jednolita,
- praca z tekstem.

PLAN ZAJĘĆ:

1. Czynności organizacyjne i pogadanka wprowadzająca.
2. **Pieszy, czyli kto?** Nauczyciel rozdaje uczniom kartki oraz zapoznaje ich z materiałem pomocniczym nr 1, a następnie poleca naszkicować osoby będące pieszymi. Szkice przypina na tablicy i ewentualnie wspólnie z uczniami odrzuca błędne.
3. **Korzystanie z drogi przez pieszych. Indywidualne korzystanie z dróg. Jaka jest główna zasada korzystania przez pieszych z dróg?**
Nauczyciel dzieli uczniów na grupy. Uczniowie wykonują **ćwiczenia 1 i 2**. Na rysunku grupa zgodnie z poleceniem nauczyciela rysuje pieszych idących indywidualnie, zorganizowaną kolumnę pieszych, kolumnę pieszych idących nocą, grupę pierwszaków idących na wycieczkę do lasu.
Grupy wywieszają rysunki i uzasadniają, dlaczego w tym miejscu narysowali pieszych.
Nauczyciel poprawia i uzupełnia wypowiedzi.
4. **Przekraczanie drogi przez pieszych.**
  - a) Uczniowie podzieleni na grupy odgrywają scenkę przechodzenia przez przejście dla pieszych oznakowane bez sygnalizatora. Na podłodze rysują pasy wyznaczające przejście, jeden uczeń prezentuje prawidłowy sposób przechodzenia, drugi komentuje jego zachowanie. Ćwiczenie powtarza grupa inscenizująca przejście z sygnalizacją świetlną.
  - b) Omawiają sposób przekraczania przez pieszych drogi wyposażonej w oznaczone przejście dla pieszych z sygnalizacją świetlną.
  - c) Omawiają sposób przekraczania przez pieszych drogi z przejściem oznaczonym, lecz bez sygnalizacji.
  - d) Korzystając z rysunku drogi opisują przekraczanie drogi w razie braku wyznaczonych przejść.
5. **Nagłe wtargnięcie na jezdnię**
  - a) Nauczyciel omawia z uczniami ilustracje prezentujące pozytywne i negatywne zachowania ludzi na drodze (**ćwiczenie 3**). Uczniowie wymieniają i uzasadniają zabronione zachowania pieszych.
  - b) Nauczyciel nawiązuje dyskusję zadając pytanie, kiedy pieszemu wolno wejść na przejście dla pieszych. Wspólnie dokonują oceny prędkości i odległości pojazdów i analizują drogi hamowania pojazdów jadących z różnymi prędkościami i po różnych nawierzchniach oraz drogi hamowania różnych pojazdów (różna masa) jadących z tą samą prędkością (**materiał pomocniczy dla nauczyciela nr 4, foliogram nr 4 i 5**) oraz omawiają spostrzeżenia własne uczniów.

Podsumowanie – kiedy pieszemu wolno wejść na przejście dla pieszych, by uniknąć nagłego wtargnięcia na jezdnię oraz by przejście przez nią było bezpieczne, omówienie rysunku z zadania 3 oraz wykresu – droga pokonywana w ciągu jednej sekundy przez pojazd jadący z różnymi prędkościami (materiał pomocniczy dla nauczyciela nr 4).
6. **Ubiór i elementy odblaskowe, a bezpieczeństwo pieszych na drodze.**
Nauczyciel poleca – „obejrzyjmy nasze wieczorne lub nocne zdjęcia i spróbujmy rozpoznać osoby, szczegóły – prawda, że jest to trudne?”
Jeżeli w klasie (pracowni) można zrobić zaciemnienie, to uczniowie przeprowadzają doświadczenie rozpoznając osoby i szczegóły ubrania, uczniów ubranych w jasne i ciemne stroje oraz zaopatrzonych w elementy odblaskowe. Dyskusja o skuteczności elementów odblaskowych.
7. **Praca domowa:** ćwiczenie 4.

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA NAUCZYCIELA

(dla ucznia na płycie CD)

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 1

KOGO NAZYWAMY PIESZYM?

Pieszony jest to osoba znajdujaca się poza pojazdem na drodze i nie wykonujaca na niej robót lub czynności przewidzianych odrębnymi przepisami; za pieszony uważa się również osobę prowadzającą, ciągnącą lub pchającą rower, motorower, motocykl, wózek dziecięcy, podręczny lub inwalidzki, osobę poruszającą się w wózku inwalidzkim, a także osobę w wieku do 10 lat kierującą rowerem pod opieką osoby dorosłej.

Pieszony jest uczestnikiem ruchu drogowego (są nimi również kierujący, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze).

Kolumna pieszonych to zorganizowaną grupą pieszonych prowadzoną przez kierownika lub dowódcę.

Pieszony też może być kierującym wtedy, gdy prowadzi kolumnę pieszonych.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 2

GŁÓWNA ZASADA KORZYSTANIA Z DRÓG PRZEZ PIESZYCH

Gdy droga wyposażona jest w chodnik lub drogę dla pieszonych – pieszony jest obowiązany korzystać z chodnika lub drogi dla pieszonych. Na chodnikach również obowiązuje ruch prawostronny.

- W strefie zamieszkania pieszony korzysta z całej szerokości drogi i ma pierwszeństwo przed pojazdami.
- Gdy droga nie jest wyposażona w chodnik ani drogę dla pieszonych, pieszony korzysta z pobocza. Jeżeli nie ma pobocza lub czasowo nie można z niego korzystać, pieszony może korzystać z jezdni, jednak pod warunkiem, że będzie zajmował miejsce jak najbliżej jej krawędzi i ustępował miejsca nadjeżdżającym pojazdom.
- Pieszony idący po poboczu lub jezdni jest obowiązany iść lewą stroną drogi, by lepiej widzieć nadjeżdżające pojazdy (osoby niedosłyszące przy korzystaniu z prawej strony drogi wcale nie wiedziałyby o nadjeżdżaniu pojazdu z tyłu).
- Piesi idący jezdnią są obowiązani iść jeden za drugim. Na drodze o małym ruchu, w warunkach dobrej widoczności, dwóch pieszonych może iść obok siebie.
- Ze względów bezpieczeństwa pieszonych warunkowo dozwolone jest korzystanie przez pieszony z drogi dla rowerów, jednak tylko w razie braku chodnika lub pobocza albo niemożności korzystania z nich. Pieszony, z wyjątkiem osoby niepełnosprawnej, korzystając z tej drogi jest obowiązany ustąpić miejsca rowerowi.
- Dziecko w wieku do 7 lat może korzystać z drogi tylko pod opieką osoby, która osiągnęła wiek co najmniej 10 lat. Nie dotyczy to strefy zamieszkania.

Kolumny pieszonych

Piesi w dużych zorganizowanych grupach powinni poruszać się w kolumnie pieszonych prowadzonej przez **kierownika**.

- Piesi w wieku do 10 lat mogą iść w kolumnie tylko dwójkami pod nadzorem co najmniej jednej osoby pełnoletniej.
- Kolumna pieszonych w wieku do 10 lat jest traktowana odmiennie i może się poruszać tylko lewą stroną jezdni stosując zasady określone dla indywidualnych pieszonych.

Kolumna pieszonych, w wieku powyżej 10 lat, może się poruszać tylko prawą stroną jezdni. Liczba pieszonych idących jezdnią w kolumnie obok siebie nie może przekraczać 4, pod warunkiem, że kolumna nie zajmuje więcej niż połowę szerokości jezdni.

Długość kolumny pieszonych nie może przekraczać 50 m. Odległość między kolumnami nie może być mniejsza niż 100 m.

Jeżeli przemarsz kolumny pieszonych odbywa się w warunkach niedostatecznej widoczności:

- 1) pierwszy i ostatni z idących z lewej strony są obowiązani nieść latarki:
  - a) pierwszy – ze światłem białym, skierowanym do przodu,
  - b) ostatni – ze światłem czerwonym, skierowanym do tyłu,

2) w kolumnie o długości przekraczającej 20 m, idący po lewej stronie z przodu i z tyłu, są obowiązani używać elementów odblaskowych odpowiadających właściwym warunkom technicznym, a ponadto idący po lewej stronie są obowiązani nieść dodatkowe latarki ze światłem białym, rozmieszczone w taki sposób, aby odległość między nimi nie przekraczała 10 m,

3) światło latarek powinno być widoczne z odległości co najmniej 150 m.

Zabroniony jest:

- ruch po jezdni kolumny pieszych w czasie mgły,
- ruch po jezdni kolumny pieszych w wieku do 10 lat w warunkach niedostatecznej widoczności,
- prowadzenie po jezdni kolumny pieszych przez osobę w wieku poniżej 18 lat.

Według tych zasad winny odbywać się szkolne przemarsze uczniów do kina, na wycieczkę do lasu itp.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 3

PRZEKRACZANIE DROGI PRZEZ PIESZYCH

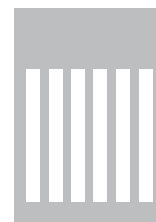
Przejście oznaczone bez sygnalizacji.

Pieszy winni przekraczać drogę na przejściu dla pieszych, które stanowi powierzchnię jezdni, drogi dla rowerów lub torowiska przeznaczoną do przechodzenia przez pieszych, oznaczoną odpowiednimi znakami drogowymi.

Jeżeli na drodze znajduje się przejście nadziemne lub podziemne dla pieszych, pieszy jest obowiązany korzystać z niego. Pieszy, przechodząc przez jezdnię lub torowisko, jest obowiązany zachować szczególną ostrożność, korzystać z przejścia dla pieszych. Pieszy znajdujący się na przejściu ma pierwszeństwo przed pojazdem.

Samo przekraczanie drogi na przejściu (oznaczonym znakiem P-10 i D-6a) odbywa się według następujących zasad:

- zatrzymanie na skraju chodnika,
- spojrzenie w lewo,
- spojrzenie w prawo,
- ponowne spojrzenie w lewo,
- przejście przez jezdnię – gdy droga wolna,
- ponowne spojrzenie w prawo na środku jezdni, by upewnić się czy nie nadjeżdża pojazd i równym krokiem przejście dalej.

Bardzo ważną rolę odgrywa tu kształtowanie umiejętności właściwej oceny prędkości pojazdu i świadomość, jaką drogę przebywa przy tych prędkościach, po to, by właściwie ocenić, czy droga jest wolna.

Gdy odległość od przejścia przekracza 100 m dozwolone jest przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych. Jeżeli jednak skrzyżowanie znajduje się w odległości mniejszej niż 100 m od wyznaczonego przejścia, przechodzenie jest dozwolone również na tym skrzyżowaniu.

Takie przechodzenie przez jezdnię poza przejściem dla pieszych jest dozwolone tylko pod warunkiem, że nie spowoduje zagrożenia bezpieczeństwa ruchu lub utrudnienia ruchu pojazdów. Pieszy jest obowiązany ustąpić pierwszeństwa pojazdowi i do przeciwległej krawędzi jezdni iść drogą najkrótszą, prostopadłe do osi jezdni.

Na obszarze zabudowanym, na drodze dwujezdniowej lub, po której kursują tramwaje po torowisku wyodrębnionym z jezdni, pieszy przechodząc przez jezdnię lub torowisko jest obowiązany korzystać tylko z przejścia dla pieszych.

Przechodzenie przez torowisko wyodrębnione z jezdni jest dozwolone tylko w miejscu do tego przeznaczonym.

W przypadku, gdy wysepka dla pasażerów na przystanku komunikacji publicznej łączy się z przejściem dla pieszych, przechodzenie do i z przystanku jest dozwolone tylko po tym przejściu.

Jeżeli przejście dla pieszych wyznaczone jest na drodze dwujezdniowej, przejście na każdej jezdni uważa się za przejście odrębne. Podobnie na przejściach dla pieszych w miejscu, w którym ruch pojazdów jest rozdzielony wysepką lub za pomocą innych urządzeń na jezdni, przejście każdej jezdni uważa się za osobne przejście.

Przejście oznaczone z sygnalizacją.

Jeżeli przejście dla pieszych (oznaczone P-10) wyposażone jest w sygnalizację świetlną, to po otrzymaniu sygnału zielonego pieszy równym krokiem przechodzi przez jezdnię, gdy światło zielone pulsuje, oznacza to, że zaraz pojawi się światło czerwone i należy szybko opuścić przejście oraz, gdy świeci się sygnał czerwony, nie wolno na nie wchodzić. Sygnał świetlny jest często wyposażony w sygnał dźwiękowy dla osób niedowidzących i niewidomych.

Przy przekraczaniu jezdni na przejściu z sygnalizacją świetlną należy również bardzo uważać na ruch pojazdów i wkraczać po upewnieniu się, że jest to bezpieczne. Szczególnie zwracać uwagę na pojazdy skręcające w prawą stronę. Należy uważać – upewnić się, czy droga jest wolna – bezpośrednio po zapaleniu się światła zielonego, ponieważ często niektóre samochody próbują przejechać jeszcze na tym cyklu świateł.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 4

NAGŁE WTARGNIĘCIE NA JEZDNIĘ

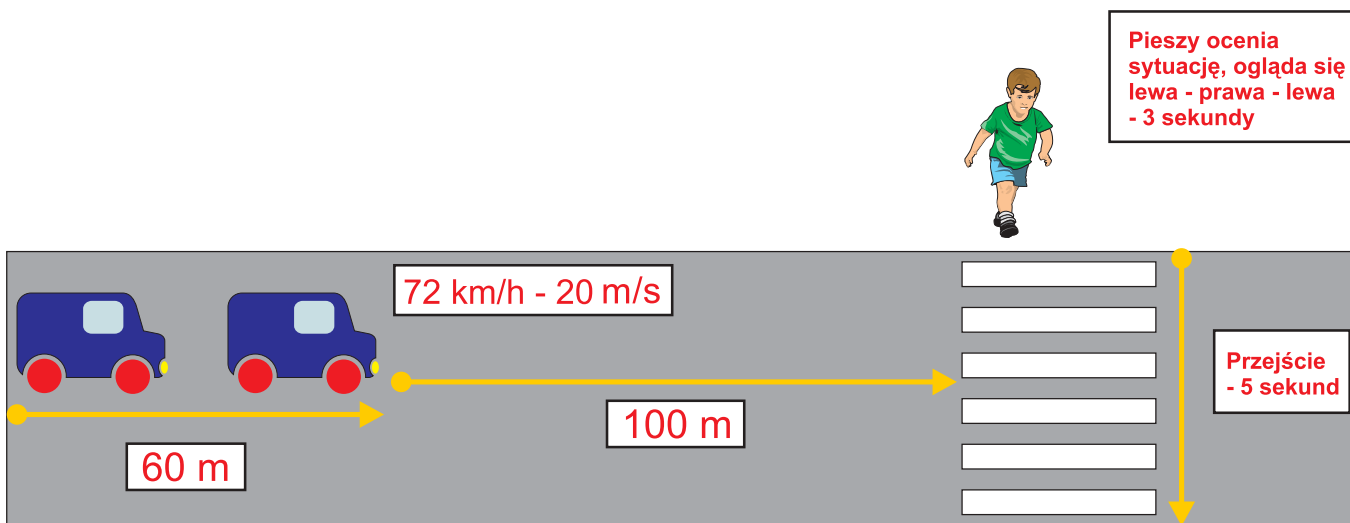
Pomimo, że kierujący pojazdem jest obowiązany jechać z prędkością zapewniającą mu panowanie nad pojazdem, z uwzględnieniem warunków, w jakich ruch się odbywa, a w szczególności: rzeźby terenu, stanu i widoczności drogi, stanu i ładunku pojazdu, warunków atmosferycznych i natężenia ruchu, jest szereg kierowców lekceważących przepisy ruchu drogowego i konsekwencje, które mogą z tego wyniknąć (w postaci uszczerbku na zdrowiu, a nawet utraty życia szczególnie przez poszkodowanych pieszych). Dlatego szczególnie ważna jest umiejętność właściwej oceny prędkości pojazdu, świadomość, jaką drogę przebywa przy tej prędkości, po to, by właściwie ocenić, czy droga jest wolna. Częstokroć efektem braku prawidłowej oceny drogi jest nagłe wkroczenie pieszego na jezdnię, również na przejściu dla pieszych, wprost pod koła nadjeżdżających pojazdów.

W trosce o bezpieczeństwo pieszych zabrania się:

- 1) wchodzenia na jezdnię:
  - a) bezpośrednio przed jadącym pojazdem, w tym również na przejściu dla pieszych,
  - b) spoza pojazdu lub innej przeszkody ograniczającej widoczność drogi,
- 2) przechodzenia przez jezdnię w miejscu o ograniczonej widoczności drogi,
- 3) zwalniania kroku lub zatrzymywania się bez uzasadnionej potrzeby podczas przechodzenia przez jezdnię lub torowisko,
- 4) przebiegania przez jezdnię,
- 5) chodzenia po torowisku,
- 6) wchodzenia na torowisko, gdy zapory lub półzapory są opuszczone lub opuszczanie ich rozpoczęto,
- 7) przechodzenia przez jezdnię w miejscu, w którym urządzenie zabezpieczające lub przeszkoda oddzielają drogę dla pieszych albo chodnik od jezdni, bez względu na to, po której stronie jezdni się one znajdują.

OCENA PRĘDKOŚCI POJAZDU

Oceny i analizy prędkości pokonywanej przez pojazdy w ciągu jednej sekundy dokonujemy obliczając drogę pokonywaną przez pojazd w ciągu 1 sekundy. Oceniamy, jaką drogę przebędą pojazdy w czasie, gdy przechodzimy przez jezdnię. Przed każdym przejściem przez jezdnię nawet nieświadomie dokonujemy kalkulacji, czy można bezpiecznie przejść przez jezdnię przed nadjeżdżającym pojazdem.

UWAGA! Aby pieszy mógł bezpiecznie przejść przez jezdnię, samochód jadący z prędkością 72 km/h musi znajdować się w odległości większej niż 160 metrów od przejścia.

Pojazd jadący z prędkością 72 km/h w ciągu jednej sekundy pokonuje 20 m. Droga pokonywana przez pojazd w ciągu jednej sekundy jest wprost proporcjonalna do prędkości pojazdu.

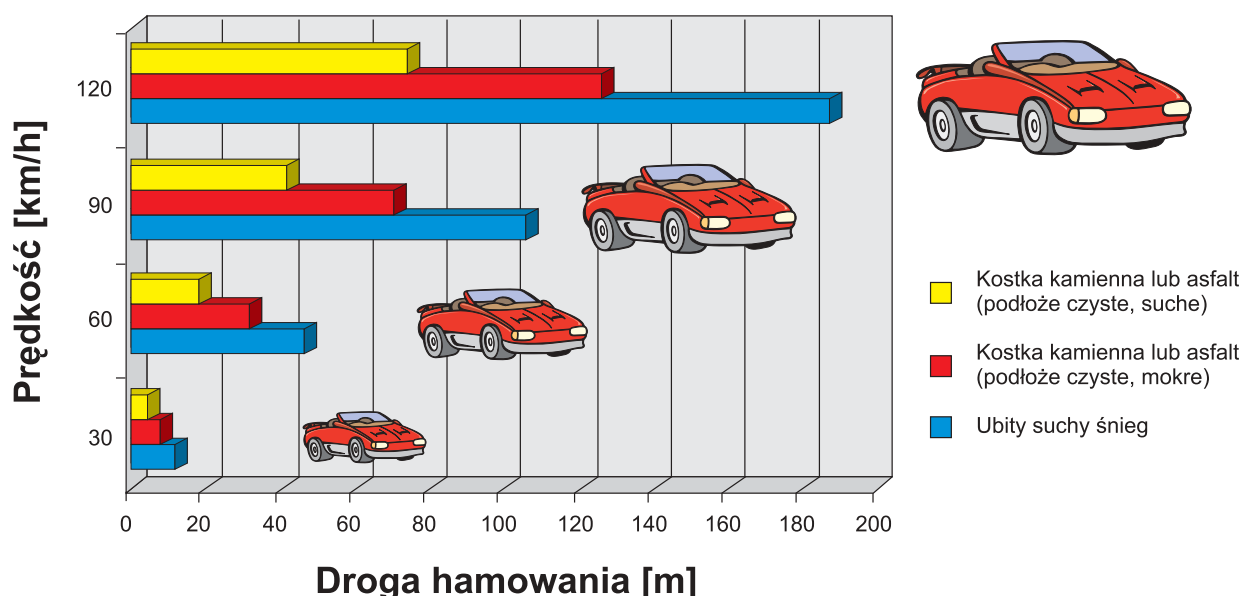
Samochód osobowy odległość równą swej długości pokonuje w ciągu jednej sekundy już przy prędkości 10 km/h.

DROGA HAMOWANIA POJAZDÓW

Całkowita droga hamowania składa się z drogi, którą pokonuje pojazd od momentu zaistnienia sytuacji awaryjnej, poprzez zauważenie tej sytuacji przez kierowcę, podjęcia decyzji o hamowaniu, uruchomienia hamulca i właściwego hamowania przez pojazd – droga ta jest długa, niejednokrotnie za długa.

Drogę hamowania pojazdów jadących z różnymi prędkościami i po różnych nawierzchniach obrazuje poniższy wykres. Im większa prędkość tym dłuższa droga hamowania pojazdu. Gdy jezdnia pokryta jest brudem, mokra lub oblodzona, droga hamowania wzrasta wielokrotnie. Droga hamowania różnych pojazdów jadących z tą samą prędkością zależy od ich masy, im cięższy pojazd tym droga hamowania jest dłuższa (**foliogram nr 5** – zależność drogi hamowania od masy pojazdu).

WYKRES – Droga hamowania pojazdu samochodowego w zależności od jego prędkości i rodzaju nawierzchni.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 5

ELEMENTY ODBŁASKOWE

Dziecko w wieku do 15 lat, poruszające się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, jest obowiązane używać elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu. Nie dotyczy to drogi przeznaczonej wyłącznie dla pieszych. Osoby ubrane na ciemno wieczorem lub w warunkach ograniczonej widoczności są niemal niewidoczne dla kierowców, jasne ubranie, a szczególnie elementy odblaskowe powodują, że pieszy jest widoczny i to niejednokrotnie z dużej odległości.

Gdzie można zamontować elementy odblaskowe? Teoretycznie wszędzie, a mogą to być wszystkie w kurtki, buty, plecaki i tornistry, opaski na rękę, breloki.

Winny być one jednak zamocowane nisko, dlatego że wiązka światła samochodu jest opadająca (światła mijania) i świeci w dół – nie oświetlając całej sylwetki pieszoego.

„Statystyki są przerażające. W Polsce piesi są 10 razy bardziej zagrożeni śmiercią w wypadku drogowym niż w Holandii, Szwecji czy Norwegii. Według ostatnich danych prawie 40% wypadków w Polsce to najechanie na pieszego. Wśród ofiar tego rodzaju wypadków najliczniejszą grupę stanowią dzieci w wieku szkolnym – rocznie ginie na polskich drogach 500 dzieci, czyli prawie cała szkoła! To musi przerażać i przeraża. Właśnie, dlatego podjęliśmy decyzję o rozdawaniu dzieciom opasek odblaskowych. Dziecko w ciemnym ubraniu, wracające późnym popołudniem do domu lub idące wczesnym rankiem do szkoły, jest widoczne z odległości zaledwie 20 metrów – ubrane w jasną kurtkę z około 50 metrów. Dzięki opasce kierowca będzie widział dziecko już z odległości 150 metrów. To są suche, matematyczne różnice, ale ratują życie” – ze strony www. Ministerstwa Infrastruktury.

1. Dziecko w wieku do 7 lat może korzystać z drogi tylko pod opieką osoby, która osiągnęła wiek co najmniej 10 lat.
2. Dziecko w wieku do 15 lat, poruszające się po drodze po zmierzchu poza obszarem zabudowanym, jest obowiązane używać elementów odblaskowych w sposób widoczny dla innych uczestników ruchu.

MATERIAŁ POMOCNICZY NR 6

ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI –

Ćwiczenie 4

1. chodnik
2. wyprzedzanie
3. zebra
4. lampa
5. sygnalizator
6. pierwszeństwo
7. kask.

Hasło – **ODBLASK**

MATERIAŁY POMOCNICZE DLA UCZNIĄ – LEKCJA 2

Temat: „Pieszcy uczestnikiem ruchu drogowego”

Pieszcy jest uczestnikiem ruchu drogowego, podobnie jak są nimi kierujący, a także inne osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze.

Ćwiczenie 1

Przyjrzyj się drodze na zdjęciu i symbolicznie narysuj poruszających się pieszych:

- a) Pojedynczego pieszego – np. ucznia wracającego ze szkoly do domu,
- b) Kolumn pieszych – np. grup uczniów klasy VI udających się do ośrodka zdrowia.
- c) Grup pierwszaków udających się na wycieczkę do lasu.

Ćwiczenie 2

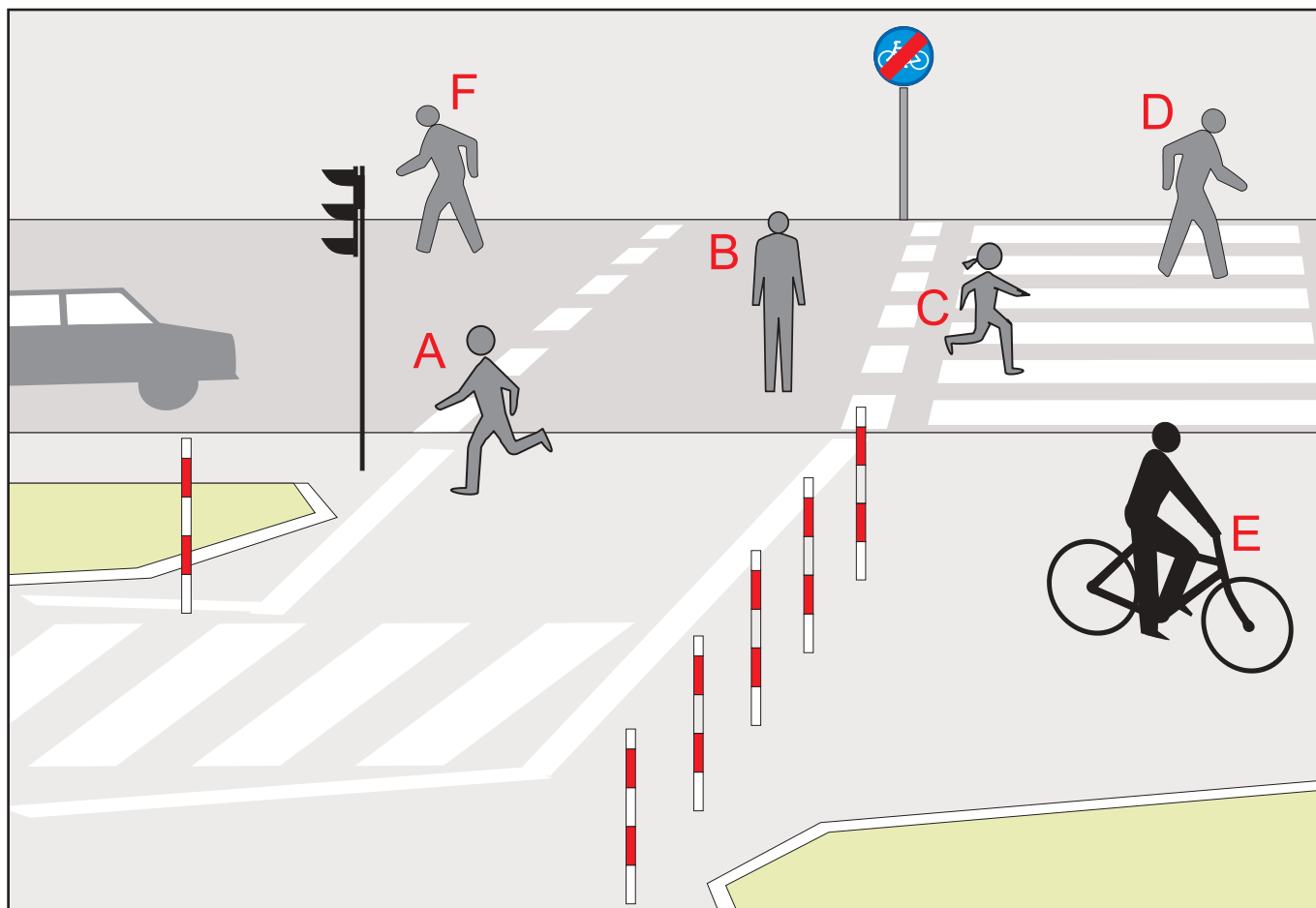
Przyjrzyj się drodze na zdjęciu i symbolicznie narysuj poruszających się pieszych:

- Pojedynczych pieszych – np. ucznia wracającego ze szkoły do domu.
- Kolumnę pieszych – np. grupę uczniów klasy VI udających się na stadion.
- Grupę pierwszaków udających się do kina.

Ćwiczenie 3

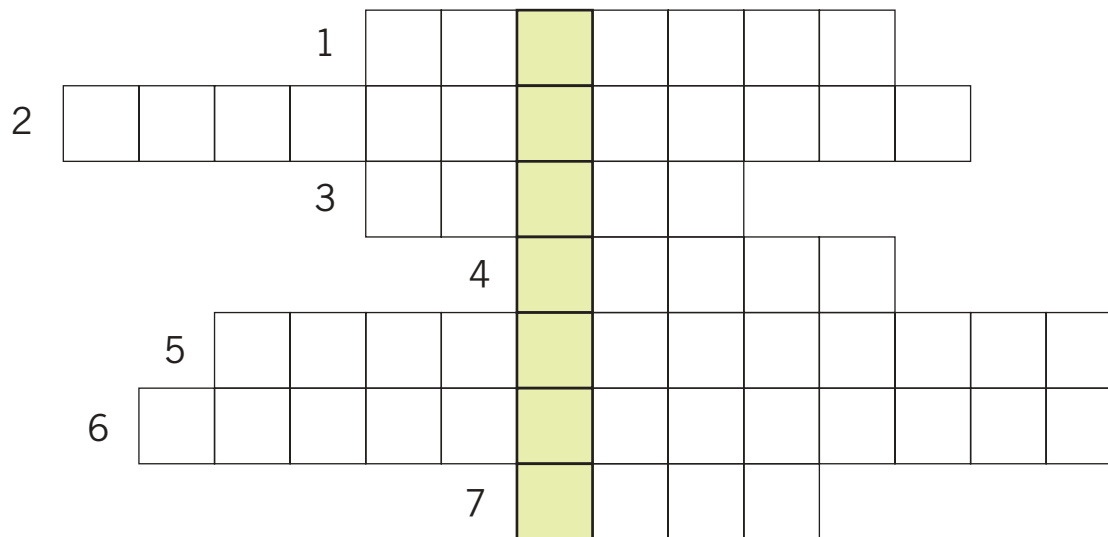
Oceń zachowanie pieszych i rowerzystów na przedstawionej na rysunku sytuacji; odpowiedzi uzasadnij.

Uczestnik ruchu drogowego	Czy jego zachowanie jest zgodne z przepisami ruchu drogowego? Tak – Nie	Uzasadnienie odpowiedzi
A		
B		
C		
D		
E		
F		

Ćwiczenie 4

Rozwiąż krzyżówkę, odpowiedzi wpisane w kratki utworzą hasło.

1. Gdy jest, muszą po nim chodzić piesi
2. Przejżdżanie obok uczestnika ruchu poruszającego się w tym samym kierunku
3. Potocznie przejście dla pieszych
4. Obowiązkowa w rowerze, biała lub żółta
5. Określa kolejność ruchu na skrzyżowaniu
6. Przysługuje nadjeżdżającym z prawej strony
7. Chroni głowę przed urazami

HASŁO .....